

การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์จักสานสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

ความเป็นมา

ผลิตภัณฑ์จักสาน เป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำกันมาแต่โบราณ โดยใช้เส้นใยจากพืชเป็นวัตถุดิบ เช่น ผักตบชวา ตันกก ไม้ไผ่ ตันกระจุต ซึ่งเดิมจะผลิตเป็นของใช้ในครัวเรือนหรือเป็นสินค้าภายในชุมชน เช่น กระเป๋า ตะกร้า กระจาด ก่องใส่ทิชชู เสื่อ ต่อมาได้รับการยกระดับให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) มีการกระจายสินค้าไปขายทั่วประเทศ และมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) กำหนดคุณภาพตามชนิดของเส้นใยพืชที่เป็นวัตถุดิบ

ดังนั้น ผู้ผลิตสินค้า OTOP ควรพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้รับการรับรอง มผช. เพื่อสร้างความเชื่อถือต่อผู้บริโภค โดยผสมผสานวัฒนธรรม ภูมิปัญญากับเทคโนโลยี นวัตกรรม การพัฒนารูปแบบ ความโดดเด่น เรื่องราวของสินค้าให้เกิดการรับรู้ต่อผู้บริโภคเพื่อให้เกิดคุณค่าในตัวสินค้า

กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีแผนดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ OTOP มีเป้าหมายหนึ่งเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์จักสานให้เข้าสู่การขอรับการรับรอง มผช. เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จักสานในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และพะเยา ที่ยังไม่เคยขอรับการรับรอง มผช. และกำหนดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้กระบวนการขอรับการรับรอง มผช. ความรู้เรื่องคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์จักสานตามข้อกำหนด มผช. และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการจักสานผลิตภัณฑ์ เช่น การเตรียมวัตถุดิบ การจักสาน การเก็บงานให้เรียบร้อย เพื่อกระตุ้นและผลักดันให้เข้าสู่กระบวนการขอรับการรับรอง มผช. นอกจากนี้ ได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีป้องกันการเกิดเชื้อราในผลิตภัณฑ์จักสาน เพื่อนำไปแก้ปัญหาผลิตภัณฑ์เกิดเชื้อรา อันจะส่งผลต่อการขอการรับรองมาตรฐาน มผช. เนื่องจากเป็นข้อกำหนดในมาตรฐาน มผช. ของผลิตภัณฑ์จักสานทุกชนิด ได้กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการของผลิตภัณฑ์ว่าจะต้องไม่มีราปรากฏให้เห็นตลอดชิ้นงาน เป็นการเพิ่มโอกาสในการได้รับการรับรอง มผช. และผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับของตลาดมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการดำเนินงาน

ระหว่างเดือนตุลาคม – มกราคม ๒๕๕๙ กลุ่มวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี สำนักเทคโนโลยีชุมชนได้ดำเนินการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์จักสานสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน” ให้แก่กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จักสานในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ และพื้นที่จังหวัดพะเยาในเดือนธันวาคม ๒๕๕๘ ดังนี้

๑. จังหวัดอุดรธานี จำนวน ๑๘ กลุ่ม มีผู้ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมจำนวน ๒๙ ราย คือ
 - ๑.๑ กลุ่มจักสานผู้สูงอายุบ้านหนองอ้อ ตำบลหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
 - ๑.๒ กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่บ้านเขื่อน้ำ ตำบลเขื่อน้ำ อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี
 - ๑.๓ กลุ่มทอเสื่อกกบ้านทุ่งใหญ่ ตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอทุ่งฝน จังหวัดอุดรธานี
 - ๑.๔ กลุ่มทอเสื่อกกบ้านโพธิ์ศรีสำราญ ตำบลโพธิ์ศรีสำราญ อำเภอโนนสะอาด จังหวัดอุดรธานี
 - ๑.๕ กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่บ้านนาเยีย ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
 - ๑.๖ กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่บ้านนาเยีย ตำบลสร้อยพร้าว อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
 - ๑.๗ กลุ่มนางอรสิน นาทา ตำบลบ้านฝาง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี

- ๑.๘ กลุ่มจักสานบ้านโนนคาม ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๙ กลุ่มจักสานบ้านโนนคาม ตำบลเชียงพิณ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๑๐ กลุ่มจักสานกระต๊อบข้าวบ้านดงยางน้อย ตำบลดอนกลอย อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๑๑ กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่บ้านนาเยีย ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๑๒ กลุ่มนางทองเรียน รุ่งทำนอง ตำบลศรีธาตุ อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๑๓ กลุ่มนายหัน ค่าย่อย ตำบลจำปี อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๑๔ กลุ่มทอเสื่อกกบ้านสี้อ ตำบลสี้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๑๕ ชุมชนบ้านน้ำพัน ตำบลน้ำพัน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๑๖ กลุ่มทอเสื่อบ้านหนองขาม ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี
- ๑.๑๗ กลุ่มทอเสื่อกกบ้านคอนสาย ตำบลคอนสาย อำเภอภูแก้ว จังหวัดอุดรธานี
๒. จังหวัดพะเยา จำนวน ๗ กลุ่ม มีผู้ได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมจำนวน ๒๒ ราย คือ
 - ๒.๑ กลุ่มสตรีสหกรณ์ผลิตภัณฑ์หญ้าแฝกบ้านก้อขาว ตำบลทุ่งกล้วย อำเภอกู่ช้าง จังหวัดพะเยา
 - ๒.๒ กลุ่มสตรีผ้าซิ่นมูบผักตบชวาบ้านสันป่าม่วง ตำบลสันป่าม่วง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
 - ๒.๓ กลุ่มสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านแม่อิง ตำบลแม่อิง อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา
 - ๒.๔ กลุ่มจักสานและพัฒนาผลิตภัณฑ์บ้านท่าจำปี ตำบลท่าจำปี อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
 - ๒.๕ กลุ่มทอเสื่อกกบ้านแม่ปืม ตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
 - ๒.๖ กลุ่มหัตถกรรมจักสานผักตบชวาบ้านสันป่าม่วง ตำบลสันโค้ง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
 - ๒.๗ กลุ่มนายธนาวุฒิ ใจกล้า บ้านแม่ใส ตำบลแม่ใส อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. เทคโนโลยีการป้องกันการเกิดเชื้อราในผลิตภัณฑ์จากกก นี้สามารถนำไปป้องกันการเกิดเชื้อราในผลิตภัณฑ์เส้นใยธรรมชาติได้กว้างขวางขึ้น ทำให้ผลิตภัณฑ์จากกกที่ผ่านการป้องกันการเกิดเชื้อราเป็นที่ต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีปัญหาเกิดเชื้อราอีก
๒. ทำให้ผู้ประกอบการมีความตื่นตัวและมีความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพสูงขึ้น จนได้รับการรับรองมาตรฐาน
๓. การนำเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมมาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการยกระดับคุณภาพ ชีวิตของคนไทยโดยไม่ขัดต่อแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์จักสานในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดพะเยา

หน่วยงานรับผิดชอบ สำนักเทคโนโลยีชุมชน

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๐๑ ๗๑๑๖

โทรสาร ๐ ๒๒๐๑ ๗๑๐๒